

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מה"ס כתוב משה' ושה"ס, ירושלים

פרשת תזריע

"טהור הוא וטהרו מטהן"

"וְאָמַם בְּעֵינָיו עָמֵד הַנֶּתֶק וְשֹׁעֵר שָׁהָר אֲמֹחַ בּוֹ גְּרָפָא הַנֶּתֶק טָהָר הָוּא הַיְּכָן רְמוֹזָה בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב מַה שְׁנִסְמַר לֹו בְּעֵינָפָא. וְזוּ הַיְּאָה עֲבוֹדָת בְּנֵי
וְטָהָרָה הַפְּלָמָן" ע"כ (תזריע יג ל').

-א-

באוור החיים (שם) בד"ה הטהור והטהרו הכהנו. בתורת כהנים פרשה למשה רבינו, פירושה היכן היא רמוזה בתורה ש בכstab.

געים ה טז) אמרו טהור יכול יפטור וילך לו, תלמוד לומר טהור וטהרו, יכול -ב-

אם אמר כהן על טמא טהור יהיה טהור, תלמוד לומר טהור וטהרו, ברכות (ב א) במשנה, מאימתי קורין את שמע בערבין, משעה

ועל דבר זה עולה הל ע"ה מבבל וירושלמי פשחים פ"ז ה"א), משמע שלא שהכהנים נכנסים לאכול בתורומתן וכוכו, ע"כ. היה יכול להכירם מהפסקוק עד שעלה לארץ ישראל וקבל שכן הוא בפי רשיי (שם) בד"ה מאימתי קורין את שמע בערבין - משעה ההלכה כמו שדרש הוא, וצריך לדעת במה היו החלוקים עליו שהכהנים נכנסים לאכול בתורומתן, כהנים שנטמאו וטבלו, והעריב מיישבים הכתובים.

ונראה כי טהור וטהרו צרכין לדון שלא יפטור וילך לו אלא עד שם במ"ג אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתורומתן, מכדי שייאמר לו הכהן טהור אתה, שזולת טהור הייתי אומר כי לצד שאינו כהנים אימת קאכלית תרומה, משעת צאת הכוכבים, לתני משעת

יודע יבא כהן ווידיענו כי הכהן הוא הבקי בהלכות אלו ותורה יבקש צאת הכוכבים. מלטא אגב אורחא קמשמע לנו, כהנים אימת קאכלית, מפיו, ולעולם אם ידע הוא שהוא בוחק יפטור וילך, תלמוד לומר משעת צאת הכוכבים, והוא קמשמע לנו דכפרה לא מעכaba, כדתニア טהור הוא וטהרו, ואין הכרח לדרשת הלל, עד שעלה לאלה לארץ ישראל "ובא השם וטהר" (אמור כב ז) ביאת שלו, מעכבותו מלאכול וידע שכן בא ההלכה. מעתה נוחזר לקבוע ההלכה בכתבוב על זה בתרומה, ואין כפרתו מלאכול בתורומה, וכוכו, ע"כ.

הדרך, טהור הוא דוקא אם הוא כפי האמת טהור, בזה הוא שיעוילו בפי רשיי (שם) בד"ה משעת צאת הכוכבים - שהוא גמר ביאת דברי הכהן, אבל אם אמר על טמא טהור לא יועיל, ולא תקשה דלמא - כדייליך لكمנו (עמוד ב, ע"כ).

נתכוון הכתוב באומרו טהור אפילו ידע הוא שהוא טהור, כי אין זו ובתוס' (שם) בד"ה והוא קמ"ל, וא"ת הא תנינא חדא זימנא במס' אלא דחיה ותצדק קודם בירור האמת שכך בא ההלכה. אבל אחר נגעים (פ"ז מ"ג) ומיתני לה בהערל יבמות עד ב) העירב שימושו ואוכל שחדין שאנו קובעים ביתור הוא הלהכה, יותר נבחר לומר זהו נתכוון בתרומה. ייל דרגילות של משניות לאשותינו בקוצר אף ומה מלדחות דחיות, וזה כל נכוון בפירוש התורה.

וראית ליישב מאמרי ר"ל שאמרו ויקרא רביה, אחרי כב א) שלא היה -ג-

דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמידיך ותיק עתיד לחדר, גם נראה ליישב מה דפתח התנאה הכא' משעה שהכהנים נכנסים וכוכו, ואמרו במקומות אחר (במדבר רבה, חתקת יט) כי רבי עקיבא היה דורש מה הוא כדי להשמי לו השם מה שעת צאת שלא ידע משה, כאומרו "הדברים עשתיים" (ישעה מב טז) עשוי לא הכוכבים וכפרה אינה מעכבות מהם מלאכול בתורומה, והוא בהקדם נאמר וכוכו יעוין שם דבריהם, וכן כמה מאמורים שדומים לזה. ונראה דברי הגמרא דפרק יתנא היכא קאי וכוכו ומשני יתנא אקרא קאי.

כפי ישוב המאמרים הוא, כי הן אמרת שכל דבר תורה נאמר למשה ובספר צדקה הצדיק (אות ו) כתוב, כל בנין לימודו היה, על המקרא ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והם שתצרף כל דורות שצוה ה', וזה היה נוכח עיניו, כי על זה הוא דין, על מה שצוה הש"ית ישראל מיום מותן תורה עד שתמלא הארץ דעה (עי' ישעה יא ט) אין בתרותו, ועי' רמז בראש המשניות, בפתח מאימתי, ותנא אקרא קאי כדמפרש בגמ' (ברכות ב א) לאורי דכל משנתו רך אקרא קאי, ולא חידוש שלא ידע משה.

אבל הפרש הוא כי משה נתן לו ה' תורה ש בכstab ותורה שבעלפה. קלימוד חכמה מוחכמות, וכמודומה שכך שמעתי ג"כ, ע"כ.² והנה האדון ב"ה בחכמאות יתברך רשות בתורה ש בכstab כל תורה מבואר דמה שפתחה התנא בתיבות מאימתי קורין וכו', מושם דעתנא שבעלפה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בעל אקרא קאי, לפי שבא לרמז בתקילת תורה שבעלפה שהיא פירושה מה היכן הוא רמוז בתורה ש בכstab, וזה היא עובdot בני ישראל עצמוני של התורה ש בכstab, היכן רמוז בתורה ש בכstab שהכהנים נכנסים תורה לבש ההלכות שאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כלן לאכול בתורומתן משעת צאת הכוכבים, והוא נלמד ממה שכתבו יתנו להם מקום בתורה ש בכstab.

ולזה תמצא באו התנאים וחבירו תורה כהנים וספריו וכו' וכל רב שילא דמסכתיב וטהר ולא ויטהר. דרושתם בכתובים אינם אלא על פי ההלכות והלביבים בתורת ה' ומיושב בזה מה שתלה התנא זמן קריית שמע, בזמן אכילת כהנים תמיימה ש בכstab, ואחריהם ועד הימים זו היא עבדות הקודש בני תורה (ברכות כ ב) והוא מקרה "וַיִּגְנַּב בְּמִקְומָה" כו' וויאת פירושה לדיקת המקראות ולישבם על פי המאמרים ששם תורה שבעלפה, לנו כי התורה שבע"פ היא פירושה של התורה ש בכstab, ועל ידי שסתם זו היא עבדות התורה הנקרת ארץ החיים¹, וענין זה לא נמסר הוכחנו לבר מתי הוא זמן אכילת הכהנים ומהין הוא מקורו. ממשה יכול לדעת כל תורה שבעלפה היכן היא יכולה רמוזה בתורה -ד-

שבstab. בספר הזכות לבעל החי' הרויים (שם) בד"ה מאימתי קורין כו'

ולזה אמרו ר"ל שדרש רבי עקיבא דרישות שלא ידעם משה, אין בתרומתן כו'. ותמונה מואוד מה לו לתלות זה בזה, ויל' דיקקב אבינו הכוונה שלא ידע משה עקרו של דברים הלא מאנו הכל אל פילו מה תיקן תפילה ערבית (ברכות כ ב) והוא מקרה "וַיִּגְנַּב בְּמִקְומָה" כו' וויאת פ"ז שטלמיד ותיק עתיד לחדר, אלא שלא ידע סמכותם ודיקום היכן כח א' ומסתמא ישב שקרא קר' ש, ע"פ כתיב "כ' ב" המשם רמוזים בתורה. וזה לך האות מה שלפנינו שדרש הלו מה כתוב וכו' וישכ'ב', דמשמע זמין שכיבת "בית השמש", ומילא ייליך ההלכה שנאמרה למשה בעלפה, ולא גילה ה' למשה עקרה בכתבוב, כיון ד"ובא השם" דגביה תרומה (אמור כב ז), דכתיב "וטהר" דהינו בא הלו ודרשה, ודברים אלו נכוונים הם, ע"כ.³

ומבואר בדבורי דמשה רבינו קיבל תורה ש בכstab ותורה שבע"פ, עד והוא עוד ישוב דמה דתלה התנא זמן קריית שמע בזמן אכילת מהין יכול לדעת יותר ממה שידע משה רבינו, אבל לא הודיעו הכהנים, והוא משומם דמאחר שגילתה התורה ש"ובא השימוש" הכתוב

¹ באוצר המדרשים (אייזונשטיין), מדרש השכים אות ד) אם על תודה יקריבנו ³ ואף שהוא דלא כסוגיית הגמרא, מ"מ כבר כתב בתוס' יו"ט (נזיר פ"ה וגוי ויקרא ז יב) איך שמדובר בר נחמני גדולה דרך ארץ שקדמה לתורה כי"ו מ"ה) סוד"ה וביה אמורים זוז"ל: אף על פי שבגמרא לא פירושו כן. הויל דורות, שנאמר "לשמור את דרך עץ החיים", דרך זו דרך הארץ זוז ענין דינה לא נפקא מינה ולא מידי. הרשות נתונה לפреш. שאין אני רואה הפרש בין פירוש המשנה לפירוש המקרא שהירושות נתונה לפреш במקראות תורה, ע"כ.²

ובספר מחשבות חרוץ (סוף אות יב, מט א) כתוב, ותורה שבע"פ, מתחילה כאשר ענינו הרוות חבירי הפירושים שמיניות הגמי. אלא שצורך שלא ב"מ" מאימתי, שהיא אותן אחרי ה"ל", שמשמעותו בטור ש בכstab, יכريع ויפרש שום דין שיש לה סותר דעת בעלי הגמי, ע"כ.⁴ לעניין כל ישראל] וכוכו ע"כ.⁵

אצל תרומה הוא צאת הכוכבים, וזהינו מה שסויים הכתוב "וַיְהִי נֶמֶת כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הָם בְּדִמְיוֹן תּוֹרָה שְׁבָעַל פָּה מִנוּנִי טהר יומא]. לפנין גם לשאר המקומות שכותב בהם בית השם לבנה (סוכה כת, א), הרמז על תורה שבعل פה, עכ"ל.

-ח-

גם **ילפין** מושך זמן שכיבת הוא צאת הכוכבים, והוא משום דכתיב **בְּסֶפֶר הַעֲמֵק דָּבָר** (וילך לא יד) "הָן קָרְבּוּ יְמִיקָּה לְמוֹתָה" וגוי. יש להבini שם "כִּי בְּאַהֲרֹן הַמְּשֻׁבָּח, וְהַגְּלִילִי עַל מַה שְׁכַתּוּב וּבְשַׁבָּבָךְ". והוא **עד' ר' שנtabar** באור החיים שעבודת בני ישראל על מלוי התורה מכבר, והוא אפשר ג"כ לצוות אחר מות משה, אבל מתחלה נבא למה לדיקק המקראות לדעת היכן רמזזה תורה שבעל פה בתורה שכותב. שאמרו חז"ל בבב"ב (עה א) דעתה פנוי משה פנוי חמה פנוי יהושע כפני ולכו פתח התנא בתחילת תורה שבעל פה ותלה זמן קריאת שמע של לבנה, והבואר ידוע שכמו שאר הלבנה בא רק מכך החמה, כך או ר בערבית בזמן שהכהנים נכנסים לאכול בתורתם, להודיעו שככל תורה יהושע היה נביא כמו כל שעב"פ רמזו בתורה שכותב.

-ה-

אללא הענין דיהושע היה גדול מכל הנביאים בזאת הפרט של תורה הפסח בערב בבוא המשמש מועד צאתך ממצרים" ע"כ (ואהא ט). שבכתב, ובזה הפרט היה מושפע ממשה שהיה זורח בכח הפסח את שביעי', ובזה הפרט היה מושפע ממשה כפני חמה כו', דכתא אור תורה שכותב ובפי' רשי"י (שם) בד"ה בערב כבאו המשמש מועד צאתך ממצרים - הרי שהיא זורח בגבורה על פני משה, נפל על פני יהושע זורח באור תורה שכותב. שלשה זמנים חולקים, בערב משיש שעות ולמעלה זבחו, וככובא התלמוד וכגדיתא בחולין וכן אלו אמרה יהושע בן נון בפומייה המשמש תאכלתו, ומועד צאתך אתה שורפהו. כאמור, נעשה יותר לא ציתינא ליה, הרי שהוא היה הראש בזאת הכה.

ויצא לבית הרפה, עכ"ל.

ברכות (ט א) דתניתא: שם תזבח את הפסח בערב כבאו המשמש מועד נוטה לשוקע, אך לא יהיה יכול יהושע לזרוח בעוד אוור פנוי משה צאתך ממצרים. רבי אליעזר אומר: בערב אתה זבח, וככובא המשמש זורח בגבורה. והיינו דאי במדרש' שתี้ פעםיס דבר יהושע לפני משה אתה אוכל, וממועד צאתך ממצרים אתה שורף וכו' ע"כ. ובפי' רשי"י (שם) בד"ה שם תזבח את הפסח בערב כבאו המשמש מועד כלאים" (בהלטיך יא כת), והודיעו לנו חז"ל כי בעוד אוור פנוי משה צאתך ממצרים, הרי לך שלשה זמנים שאינם שווים, בערב כי ינטו לא מצא יהושע ידיו עד שהחל אוור פנוי משה לשוקע, אז החל לזרוח צללי ערבית, היינו לאחר חצות שנסתלקה חמה מרأس כל אדם ונטה פנוי יהושע. וזהו דבר ה' "הָן קָרְבּוּ יְמִיקָּה לְמוֹתָה" ותחלת אוור לשוקע למערב. **כבא המשמש** משחשכה. מועד צאתך ממצרים בברך. כיצד כאשר יבוא לפנינו מקרה ייט, על כן השעה מכונין להאצל מרווח תקימיו כולם, בערב לזמן שחיטה, **כבא המשמש** התחלת זמן אכילה, עליו, עכ"ל.

-ט-

מועד צאתך זמן שריפה, כאמור בברך הוא נעשה יותר שהגיא זמן. שריפה, אלא לפאי שאין שורפני קדשים ביום טוב ממותני לו עד בקר **בספר אמרי אמת** (סוכות ימים אחרים) "וזאת הברכה", איתא במדרש' שני. עכ"ל.

ומבוואר בפי' רשי"י דמה שכותב כבאו המשמש היינו משתחץ דהינו ומניין שטוענה ברכה לאחריה וכו' שכותב אחר השירה וזאת הברכה מצאת הכוכבים, וצ"ב דבושאגין משמע דהוא נלמד ממשיכ' יובא משנה להן את התורה אחר כד בירך הרוי ברכה לאחריה, הלא המשם וטהר" טהר יומא, וכדאמרי איינשי"י איערב שמשא ואדיי התורה היא "אורוכה מארץ מדה" (איוב יא ט) ואין לה שיעור ומהו יומא". דמשמעו דבלא תוספת "וַיְהִי" כבאו המשמש לאחריה, אלא שבכל אותן ואות מהתורה טמונה פנימיות, תורה על שקיעת החמה ולא על צאת הכוכבים. ואילו גבי פשת כתיב רק שבעל פה, ועל ידי זה יכולים לחפש וללמוד ממנה ועל זה היא הברכה כבאו המשם ומ"מ מפרש רשי"י "כבא המשמש משחשכה", וצ"ע היכן לאחריה, וזהו מסורה לייהושע דכתיב "וַיִּקְרָא מֵשָׁה לְיְהוָה יְהוָה תּוֹרָה מְרוּמָה". ואילו לעניין כל ישראל חזק ואמצ" וילך לא) שזה שילוב תורה שבעל מromo שהוא משתחץ.

וכאשר כתבתתי למрон הג' ר' **קניבסקי** זצוק"ל, השיב לי דמה שפי' מה בתורה שכותב, לעניין כל ישראל הוא סוף התורה שכותב וחזק רשי"י (ברכות ט א) דיבא המשמש" הוא משחשכה, הוא לאחר שגילה והמצה והמצה והמצה והמצה והמצה וכו' עכ"ל.

התורה ע"י "וַיְהִי" הכתוב אצל ובא המשמש דהכוונה על צאה"כ, ודבריהם הם סימוכין למה שכותב בספר המלביים לפרש המקרא ומשם נלמד כלל מקומות שכותב בו יובא המשמש" הוא צאה"כ. והוא על "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך" וגוי.

דרך שנtabar באור החמים, עכ"ל.

-ו-

لتשובות והערות ולקבالت הגלيون 'באר התורה'

a0527677650@gmail.com

לע"ג

הריה"ח ר' ישעה אנגלרד ז"ל
בן הרב הצדיק כ"ק אדמוני' מראדי'ין זצלה"ה
נלב"ע כת אדר תש"פ
ת.ג.ב.ה.

הונצח ע"י תלמידי הרב המחבר שליט"א בבית החסידים ראדי'ין
ירושלים טובב"א

לע"ג

רב מרדכי יעקב בן הרב דוד אלימלך ז"ל
נלב"ע כת אדר ב' תשע"ט
ת.ג.ב.ה.

"לא ימוש ספר מתורה זהה מפיך והגיגת בו יומם וليلה למען תשמר לשושות כל פטטיב בו וגוי" ע"כ (יהושע א ח).

ובמלבי"ס (שם) בד"ה כל הכתוב בו, כי גם הענינים המקובלים בתורה שבעל פ' ימצאים אחר העיוני כתובים וירושומים בתורת הכתוב עפ"י כללי הלשון ועפ"י המדות שהתורה נדרשת בהם, עכ"ל. והוא על דרך שנtabar באור החמים, עכ"ל.

-ז-

בספר קדשות לוי (שלח) וישלח אותו משה על פי ה' (יג ג). כי משה ודورو דור המדבר היו דמיון תורה שכותב, ויהושע והדורו שבעו לא ארץ הוי דמיון תורה שבעל פה. וזהו הרמז במאדי אמרו חכמיינו ז"ל (בב"ה עה א) פנוי משה כפני חמה ופנוי יהושע כפני לבנה, כי תורה שבעל פה מקבל תורה שכותב כמו שלבנה מקבל מחמה. וזהו הרמז וישלח אותם משה על פי ה' הרמז, הדור שיבואו לארץ ישראל צרכין להיות דמיון תורה שבעל פה. ובאמת תורה שבעל פה הוא כרצונו הצדיקים שבדור, זה אסור וזה מתריר זה מטמא וזה מטהר כרצונו

ועי' **עד בשנות אליהו** (ברכות מטו א) וברש"ש (שם) ובתפארת ישראל (שבת משה יהושע (בב"ה) אני מתקנא, "המKENא אתה לוי" (שם כת). והלוואי כל פ"א אות מז, ובתוס' יו"ט (ברכות פ"ג מ"ז) בד"ה ור"י פוטר ובתוס' רעכ"א ישראל כווצא כי. [ואחד] במעשה העגל, "וישמע יהושע את קול העם" וגוי' (שם סוף אות ל, וביומא פ"ג מא' אות ז).

(4) מדש' זוטא (קהלת ט יא) יוגם לא ליהודים חוץ, זה יהושע. דאמר רבוי ר' יוסי שני דבר יהושע לפני רבו ולא גמל [חנן] בעניינו, אחד במניינו, אין קול ענות גבורה וכו' זקנין, ואחד במעשה העגל, במניינו זקנין, שנאמר "וירץ הנער וגגד למשה עכ"ל.

וגוי' גאנע יהושע בן נון וגוי' אדני משה כלאנס" (בהלטיך יא כז-כח). אמר לו